

Beheerrichtlijn Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)

Tot het natuurgebeerte N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland behoren graslanden die zich in verschillende fasen kunnen bevinden, van net omgevormde Engels raaigraslanden tot goed ontwikkelde kruidenrijke graslanden. Elk grasland vraagt daardoor om beheer dat specifiek is gericht op de fase waarin het grasland zich bevindt. In deze beheerrichtlijn wordt o.a. verwezen naar Schippers et al. (2023 – Ontwikkelen van kruidenrijke graslanden) die 5 graslandfasen onderscheidt. Fase 0, 1 en 2 zijn in feite nog ontwikkelfasen voordat sprake is van kwalitatief goed kruiden- en faunarijk grasland. Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Veel percelen die uit de omvorming SKNL komen, bevinden zich nog niet in fase 3 of 4. Daarom wordt in deze beheerrichtlijn onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingsbeheer (fase 0, 1 en 2) en instandhoudingsbeheer en kwaliteit verhogend beheer (fase 3 en 4).

Ontwikkelingsbeheer

Graslanden die recent zijn omgevormd naar natuurgrasland en/of worden gedomineerd door grassen (Engels raai, gestreepte witbol, zachte dravik, grote vossenstaart en glanshaver) en weinig kruidenrijk zijn, behoeven beheer gericht op ontwikkeling. Beheer in de ontwikkelingsfase is gericht op het terugdringen van de voedselrijkdom (verschralen) en het doorbreken van de dominantie van grassen. Daarmee wijkt ontwikkelingsbeheer af van regulier SNL-beheer. Binnen de SNL kunnen onderstaande drie maatregelen dan ook alleen worden uitgevoerd na overleg en met instemming van een medewerker van de Bosgroep.

- **Braak trekken.** Door percelen braak te leggen en goed maaisel van elders op te brengen is in 1-2 jaar een doorgroei van fase 0 naar fase 2 mogelijk.
- **(Na)beweidings** van graslanden is in de ontwikkelingsfase niet toegestaan. Tenzij dit na de laatste maaibeurt nodig is om het perceel kort de winter in te laten gaan (maximaal 1 GVE/ha).
- **Bemesting** in alle vormen is in de ontwikkelingsfase naar een kruidenrijk grasland **niet** toegestaan.

Daarnaast worden bij ontwikkelingsbeheer de volgende maatregelen uitgevoerd:

- **Maaien en afvoeren.** Het moment van de eerste snede en aantal maaibeurten moet worden gebaseerd op de vegetatie en voedselrijkdom. Ook hier kan een ecooloog in adviseren.
- **Bosopslag verwijderen.** Bosopslag mag niet meer dan 10% van de oppervlakte binnen het beheertype bedekken.

Instandhoudingsbeheer

Bij redelijk tot goed ontwikkelde kruiden- en faunarijke graslanden moet het beheer zich richten op instandhouding.

- **Maaien en afvoeren** of maaien en nabeweidning (1 GVE/ha). Het moment van de eerste snede, aantal maaibeurten en het toepassen van nabeweidning moet worden gebaseerd op de vegetatie en voedselrijkdom. Ook hier kan een medewerker van de Bosgroep in adviseren.
- **Beweidning** (met 1 GVE/ha) kan worden toegepast wanneer de gewasproductie lager is dan 5-6 ton droge stof/ha. Toepassing is op basis van advies van een ecooloog.
- **Bemesten** met ruige mest of kalk is niet toegestaan. Alleen wanneer dit voor de instandhouding van het beheertype noodzakelijk is, kan het toegepast worden. De noodzaak moet worden bepaald op basis van bodemonderzoek.
- **Bosopslag verwijderen.** Bosopslag mag niet meer dan 10% van de oppervlakte binnen het beheertype bedekken.

Kwaliteit verhogend beheer op standplaatsniveau

- Bij voorkeur maaien met een machine waarmee geen insecten en andere kleine fauna worden opgezogen.

- Jaarlijks op wisselende plekken circa 15-20% van de oppervlakte niet maaien. Overweeg daarbij om gefaseerd te maaien of, nog beter, sinusbeheer toe te passen. Bij sinusbeheer wordt gewerkt met slingerende maaipaden en blijft per maaibeurt ca. 40% van de vegetatie staan. Het maaibeheer varieert in ruimte en tijd. Als resultaat ontstaat veel meer variatie in structuur en daarmee soorten, wat gunstig is voor de biodiversiteit.
- Solitaire struiken en bomen, ruigte en struweel sparen of laten ontwikkelen (maximaal 10% van de oppervlakte).
- Geleidelijke overgangen creëren naar aangrenzende terreintypen, via bijvoorbeeld ruigte en struweel.
- Inbrengen van soortenrijk maaisel (na diep maaien of chopperen), bij voorkeur met groot aandeel halfparasieten zoals grote ratelaar en rode ogentroost etc.

Kwaliteitsimpuls op landschapsniveau

Het gebied kan worden versterkt door aan te sluiten op andere graslandgebieden, bijvoorbeeld via wegbermen.

Signalen voor achteruitgang van de kwaliteit van het beheertype

- Afname van karakteristieke soorten zoals gewone margriet, echte koekoeksbloem, grote ratelaar en gewone brunel (zie Index Natuur en Landschap voor meer typische planten en dagvlinders).
- Toename van ruigtesoorten zoals grote brandnetel, ridderszuring en akkerdistel.

Waar zitten de kosten in

- Maaien en afvoeren.
- Verwijderen van ongewenste vegetatie.
- Onderhouden/vervangen van rasters.
- Onderhouden van watergangen.

Deze beheerrichtlijn is onderdeel van het Kwaliteitshandboek SNL-certificering van de Unie van Bosgroepen. Voor vragen over het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) kunt u contact opnemen met de Unie van Bosgroepen. Voor specifiek advies over het beheer van uw terrein kunt u contact opnemen met de Bosgroep in uw regio. Zie ook de [Algemene introductie op de Beheerrichtlijnen](#) en de [Index NL](#).

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming vooraf door de auteur.
Tekst en beeld: Bosgroepen, 2024 | bosgroepen.nl | 0318-672628